

Az utóbbi években a főváros könyvtára kiemelkedett eredeti jelentéktelenségéből. Mint közigazgatási és közgazdasági könyvtár, iparkodott az élet szükségleteihez alkalmazkodni és modern módszerekkel dolgozva, fontos kulturintézménnyé fejlődni. Ez a törekvés azonban egy igen nagy nehézségbe ütközött és ez: a megfelelő helyiség hiánya. Erre nézve elég, ha dr. Szabó Ervin könyvtárigazgatónak az 1912. évről szóló jelentéséből kiemelünk két adatot. Az egyik: a könyvtárban az olvasók részére mindössze 26 hely áll rendelkezésre; a másik: a tisztviselők olyan helyiségekben dolgoznak, hogy egyre-egyre 24 köbméter levegő jut, holott a fegyházakban a rabokat 25 köbméternyi tér illeti meg.

Képzeltető, hogy ilyen körülmények között igazi továbbfejlődésről szó sem lehet. A fiókönyvtárak föllállítása ugyan jó dolog, de emellett a központi könyvtárt is fejleszteni kell és hozzáférhetővé kell tenni, mert hiszen ilyen irányú könyvtárra égető szükség van.

A fővárosi tanács meg is akarta oldani a helyiség kérdését: a Tisza Kálmán-téren akart nagyobb szabású épületet emelni, amelyben a könyvtár is megfelelő helyet kapott volna. Csakhogy ennek az építkezésnek utjába állott a középítési bizottság, amely a hely megválasztása ellen több kifogást tett és ezek között a legfontosabb az, hogy a Tisza Kálmán-teret beépíteni nem szabad. Hiszen az helyes, hogy a köztér beépítésétől — ahol a város olyan szegény szabad terekben, mint nálunk — tartózkodni kell és mi ezt megmondtuk már akkor, amikor a Népopera terve fölmerült. De akkor hiába tiltakoztunk: „az illetékes tényezők” oly égetően szükségesnek tartották a Népopera című magánvállalkozást, hogy tiltakozásunk ellenére is átengedték az illető magánvállalkozónak a Tisza Kálmán-tér egy jókora darabját. Most aztán, amikor igazán szükséges kulturintézményről van szó, amikor közbiztonságról van szó... most óvják a szabad teret, mert most nem játszik bele a dologba a kapitalista profithajhászás hajtó ereje. Mi most is helyesnek tartjuk a szabad tér kiméltetését; de azt kérdezzük: nincs-e a városnak más alkalmas telke? Van bizony és ha előkelő patronáktól protezsált templomhoz kellene a hely, akkor bizonyára gyorsan megoldanák a terület kérdését.

A Fővárosi Könyvtár nyomorúságát egyelőre azzal fogják enyhíteni, hogy ideiglenesen a megüresedett Gróf Károlyi-utcai iskola épületében helyezik el. Attól tartunk azonban, hogy ez az „ideiglenes” elhelyezés nagyon hosszú évekre fog kinyulni.

Iktatószám

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

027

Hely

04

Idő

„1913”

Személy

Helyszám

Szerző

Cím A Fővárosi Könyvtár nyomorúsága

Forrás:

Népszava

Bp.

(Hely)

1913 1/4

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Egyébiránt más bajai is vannak a könyvtárnak: kevés pénzt bocsátanak a rendelkezésére. Elismerjük, hogy az utóbbi években — a mult-hoz képest — jelentékenyen emelkedett az intézmény költségvetése, de bizony még mindig nagyon szegényes a mostani állapot. Számtalanszor rámutattunk már a főváros antikulturális pénzfecsérlésére, amelyet kulturális célok ürügye alatt folytat és újra csak azt mondjuk: ahol a rendszeres népbutítás céljaira oly bőven van pénz, ott nem volna szabad olyan szűk marokkal mérni az igazi kulturális intézményeknek.

A könyvtárigazgató jó munkát végzett azzal, hogy őszintén föltárta a könyvtár bajait. Jelentéséből adjuk a következő megdöbbentő részletet:

Szinte röstellem már, hogy megint a helyiség miatti panaszról kell kezdenem jelentésemet. De a könyvtári helyiségek állapota oly nyomasztóan befolyásolja könyvtárunk működését, oly élesen ütközik bele mindennap minden szervezeti reform, minden fejlesztés, gyarapítás, a közönség tökéletesebb kiszolgálása, az anyag elrendezése és karbantartása, a személyzet dolgozóhelyiségeinek célszerűbb és higiénikusabb berendezése mellett meglévő állapotba, hogy az év folyamán sokszor úgy éreztem: lehetetlen tovább dolgozunk és nincs is más mód, mint hogy bejelentsem a tanácsnak, hogy a könyvtár vezetéséért a további felelősséget nem vállalom. Lehetséges-e olyan üzemben, amelynek a rend és pontosság a legelső és legfőbb követelése, hibátlanul működő adminisztrációt biztosítani, ha a raktárban kell lebonyolítani nemcsak az egész kölcsönzést, hanem az egyúttal 8-10 hivatalnoknak is a dolgozó helye? Lehet-e racionális munkamegosztást és munkakövetést követelni tisztviselőktől, akiknek télen a kellően nem fűthető, szűk, piszkos, kormos, hulladozó vakolatu, rozoga butorizzal berendezett helyiségekben kell dolgozniuk? A könyvtárnak az igazgató

után két legmagasabb tisztviselője egy harmadikkal együtt 70 köbméteres kis szobában dolgozik, vagyis egyre nem egészen 24 köbméter levegő jut, holott fegyházakban 25 köbméter az előírt minimum! Lehet-e csodálni, hogy a személyzet körében a betegezés igen gyakori, a légzőszervek betegsége, reuma s öb lefélé miatt sokat mulasztanak? Ezek szegényletes állapotok, amelyek súlyát még csak enyhíteni sem lehetett a hivatali fegyverem és a szervezeti követelés lazításával, sőt éppen idegpusztító és kölcsönös surlódásokat és elégedetlenségeket okozó szigorra volt szükség, hogy az évek munkájával, fáradságosan fölépített szervezetünket fölbomolni és elzúlni ne engedjük. És újra el kell mondanom, hogy e kényszeren alapuló összeműködés végeredményben csődbe kergetné a könyvtárt, ha a személyzet egyes tagjai, minden ellenáramlattal megküzdve, nem tartottak volna ki híven a könyvtár mellett, amelynek kulturális hivatásáról épp oly erősen meg vannak győződve, mint alulírott. Nem mulaszthatom el, hogy ez évi jelentésben ne rójjam le legelső sorban a köszönet adóját ezeknek.

A könyvtári helyiségek állapotát 1908 óta panaszolom. Ismételten történt átmeneti intézkedés, anélkül, hogy az állapot lényegesen javult volna. Mert minden, valamennyire gyökeres javításnak utját szegték azzal, hogy rö-

vid időről van csak szó. De sem az új könyvtár építésének ügye nem haladt az előre megállapított menetben, sem azokat a szobákat nem kaptuk meg, amelyeket tanácsi határozat szerint is a Statisztikai Hivatal kiköltözése után kellett volna kapnunk; mert a Statisztikai Hivatal áthelyezésére vonatkozó több tanácsi határozatot sem hajtották végre.

Javulást az új könyvtárepület fölépültéig most már csak attól várhatunk, hogy a jelentés évében végre úgy oldotta meg a tanács a kérdést, hogy a Gróf Károlyi-utcai elemi iskola helyiségét engedte át a könyvtárnak és az átalakítások költségére 42.000 koronát engedelmzett. Minthogy ez összeget azóta a közgyűlés is megszavazta és a kormány is jóváhagyta és előreláthatóan az elemi iskola új épülete is elkészül a tanév végére, remélni lehet, hogy ez év őszétől kezdve a Fővárosi Könyvtár alkalmasabb helyiségben próbálhatja majd kiheverni azokat a súlyos bajokat, amelyek az utolsó évek és ma is, fejlődését, sőt egyszerűen működését is szinte megbénítják. Ha minálálal ősszel az átköltözés meg nem indulhatna, alulírott előre is kijelenti, hogy a továbbiakért a felelősséget nem vállalja.